ἄνεσιν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὅλαι τῆς φιλοσοφίας αἱ σχολαὶ ἐθεώρουν τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ὑπερβολῇ ταπεινὸν, ὡς ἐξαχρειόνοντινὲς δὲ καὶ τὸ ἐμέμφοντο ὡς κακόηθες. Ἐπίσημός τις συγγραφεὺς, ὁ Ποσειδώνιος, ἀκμάσας ἐπὶ Κικέρωνος καὶ Καίσαρος, συνηρίθμησε ποτὲ μετὰ τῶν μικροτέρων ἀγαθῶν, ὅσα ἡ ἀνθρωπότης ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς μεθόδου τοῦ κατασκευάζειν τὴν καμάραν, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τῶν μετάλλων. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ὕβρις, κ' ἔγιναν εἰς αὐτὸ αἱ ἀνήκουσαι ἀπαντήσεις. Ὁ Σένεκας ἀποποιεῖται σφοδρῶς τὰς ὀνειδιστικὰς ταύτας τιμάς. Κατ' αὐτὸν, ποσῶς δὲν μέλει τὴν φιλοσοφίαν ἐὰν οἱ ἄνθρωποι διδάσκωνται ἢ ὄχι πῶς ν' ἀνεγείρωσι καμαρωτὰς στέγας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. "Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος ἀδιαφορεῖ καὶ ἀπὸ στέγην καμαρωτὴν, καὶ ἀπὸ στέγην ἄλλην ὁποιανδήποτε. Ἡ φιλοσοφία ποσῶς δὲν διδάσκει τὰς χρήσεις τῶν μετάλλων. Αὐτὴ μᾶς διδάσκει νὰ ζῶμεν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πᾶσαν ὑλικὴν οὐσίαν, ἀπὸ πᾶσαν μηχανικὴν ἐπινόησιν.' Προσπαθεῖ ν' ἀθωώσῃ τὸν Δημόκριτον ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν κατηγορίαν ὅτι αὐτὸς ἔκαμε τὴν πρώτην καμάραν, καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν ἀπὸ τὸ ἔγκλημα ὅτι ἐπενόησε τὸν κεραμεικὸν τροχόν! Ἔργον εἶχαν οἱ φιλόσοφοι οὗτοι νὰ ῥητορεύωσιν εἰς ἔπαινον τῆς πτωχείας, ἐνῷ ἐτόκιζαν ἑκατομμύρια δραχμῶν,—νὰ μελετῶσιν ἐπιγράμματα σοφιστικὰ ἐναντίον πολυτελείας καὶ τρυφῆς μέσα εἰς κήπους, τοὺς ὁποίους καὶ κυρίαρχοι ἐφθόνουν,—νὰ φλυαρῶσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἐνῷ ἐκολάκευαν ὑπεροπτικόν τινα ϗ σπαταλῶντα τυράννου ἀπελεύθερον,—νὰ ἐγκωμιάζωσι τὰ θεῖα κάλλη τῆς ἀρετῆς μὲ τὸν αὐτὸν κάλαμον, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε γράψειν υἱοῦ μητροκτόνου ἀπολογίαν.

Ἀπὸ τὰ λόγια τῆς φιλοσοφίας ταύτης,—φιλοσοφίας, ἥτις χαμερπῶς ἐσεμνύνετο εἰς τὴν ἰδίαν της ἀνωφέλειαν,—ἀσμένως στρέφομεν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ μεγάλου Ἄγγλου διδασκάλου. Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἦτον οὐσιωδῶς νέα. Σκοπὸν εἶχε τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος,—ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἐνόησαν πάντοτε, καὶ πάντοτε θέλουν ἐννοεῖν τὴν λέξιν καλόν. Ὁ σκοπὸς τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἦτο νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς θεόν· ὁ δὲ τῆς Βακωνικῆς νὰ προβλέψῃ τοῦ ἀνθρώπου ὅσα χρειάζεται ἐνῷ διαμένει ἄνθρωπος. Ὁ Πλατωνικὸς φιλόσοφος ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀναβιβάσῃ μακρὰν ὑπὲρ δημώδεις χρείας· ἀλλ' ὁ Βακωνικὸς σκοπὸν εἶχε τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν δημωδῶν τούτων χρειῶν. Ὁ πρῶτος σκοπὸς ἦτον εὐγενὴς, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἦτον ἐφικτός. Ἐρώτησε τὸν ὀπαδὸν τοῦ Βάκωνος, τί κατώρθωσε διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ νέα φιλοσοφία, ὡς ὠνομάζετο ἐπὶ Καρόλου δευτέρου, καὶ σοῦ ἔχει ἑτοίμην τὴν ἀπόκρισιν. Ἐμάκρυνε τὴν ζωήν· ἐλάφρυνε τὰς ὀδύνας· ἔσβυσεν ἀσθενείας· ηὔξησε τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς· ἔδωκεν ἀσφαλείας νέας εἰς τὸν ναύτην· ἐχορήγησεν ὅπλα νέα εἰς τὸν πολεμιστήν· κατεσκεύασε γεφύρας σχήματος ἀγνώστου εἰς τοὺς προπάτοράς μας· ἀβλαβῶς κατεβίβασε τὸν κεραυνὸν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν· ἐφώτισε τὴν νύκτα μὲ τῆς ἡμέρας τὴν λαμπρότητα· ἐξέτεινε τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνου ὁράσεως· ἐπολυπλασίασε τὴν ἰσχὺν τῶν ἀνθρωπίνων μυώνων· ἐτάχυνε τὴν κίνησιν· ἐξεδένωσε τὰ διαστήματα· εὐκόλυνε τὴν συγκοινωνίαν, τὴν ἀνταπόκρισιν, πᾶσαν φιλικὴν περιποίησιν, παντὸς ἔργου ἐκτέλεσιν· ἐδυνάμωσε τὸν ἄνθρωπον νὰ καταβαίνῃ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὸν ἀέρα, ἀσφαλῶς νὰ διαπερνᾷ εἰς τὰ βλαβερὰ τῆς γῆς ἐνδόμυχα, νὰ διέρχεται τὴν στερεὰν ἐπὶ ἁμαξῶν, αἵτινες γυρίζεν χωρὶς ἵππους, καὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ καραβίων, τὰ ὁποῖα πλέουν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀνέμου. Ταῦτα δὲν εἶναι παρὰ μέρος τῶν καρπῶν, ἢ μᾶλλον τῶν ἀπαρχῶν αὐτῆς· καθότι αὕτη ἡ φιλοσοφία οὐδέποτε στέκει, οὐδέποτε φθάνει τὸν σκοπὸν αὐτῆς, οὐδέποτε εἶναι τελεία. Νόμον ἔχει τὴν πρόοδον. Τὸ χθὲς ἀόρατον σημεῖον εἶναι σήμερον τέρμα της, καὶ θέλει αὔριον εἶσθαι ἀφετηρία της.

ΑΝΘΗ.

Οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων· καὶ ὁ Σολομὼν μ' ὅλην αὐτοῦ τὴν σοφίαν δὲν ἐδίδαξε ποτὲ μαθήματα πλέον σωτηριώδη τῶν ὅσα παραδίδουν οἱ σιωπηλοὶ οὗτοι νουθετηταὶ εἰς τοὺς σκεπτικοὺς καὶ νοήμονας. "Ἀπὸ δύο βίβλους,' λέγει τις, 'συνάγω τὴν θεολογίαν μου· ἀπὸ τὴν βίβλον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν βίβλον τῆς δούλης αὐτοῦ Φύσεως,—τὸ παγκόσμιον ϗ δημόσιον χειρόγραφον, τὸ ἐνώπιον ὅλων ἀνεῳγμένον. Ὅσοι ἐδέποτε ἴδαν αὐτὸν εἰς τὴν μίαν, τὸν ἀνεκάλυψαν εἰς τὴν ἄλλην. Αὕτη ἦτον ἡ Γραφὴ καὶ Θεολογία τῶν Ἐθνικῶν· μᾶλλον δ' ἐθαύμαζαν οὗτοι βλέποντες τὴν φυσικὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν παρὰ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἰδόντες τὴν ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ στάσιν· τὰ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς φύσεως ἐκίνουν πλέον τὴν ἔκπληξιν αὐτῶν παρ' ὅλα τῶν προφητῶν ϗ ἀποστόλων τὰ θαύματα. Βέβαια οἱ Ἐθνικοὶ ἐγνώριζαν καλήτερα πῶς νὰ συνάπτωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι τὰ μυστικὰ ταῦτα γράμματα παρ' ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἵτινες ῥίπτομεν βλέμμα πλέον ἀμελὲς, καὶ δὲν καταδεχόμεθα νὰ πιπιλίζωμεν θεολογίαν ἀπὸ τὰ λουλούδια καὶ ἄνθη τῆς φύσεως.